

АНАЛІЗ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ЛЕЙКОЗІВ В СВІТІ, УКРАЇНІ ТА В МАРОККО

Асфадж Хассан, Чернуха В.М., Панфілова Г.Л.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

vitaly1963@ukr.net

Лікування лейкозів потребує чималих коштів, перш за все, на проведення інтенсивних курсів хіміотерапії. Задля ефективного використання обмежених ресурсів охорони здоров'я вкрай необхідним є використання даних епідеміологічних досліджень, які формують наукове підґрунтя для планування кошторисів лікувальних закладів, визначення обсягів закупівель протипухлинних препаратів тощо. Означене твердження й обумовило мету проведення наших досліджень.

Мета дослідження – проведення аналізу епідеміології лейкозів в світі, Україні та в Марокко. Об'єктом аналізу були дані, що представлені на офіційному сайті Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Національному канцер-реєстрі України (НКР) та на інших доступних інформаційних платформах, а також у спеціальних джерелах. У дослідженнях використовувалися методи теоретичних досліджень, а також математико-статистичний й епідеміологічний аналіз.

За результатами проведених досліджень, узагальнення даних спеціальної літератури нами встановлено наступне. У відповідності до показників, які представлені на сайті ВООЗ лейкози посідають перше місце у структурі захворювань лімфоїдної та кровотворної систем людини, а смертність становить приблизно 1,0% від загального показника смертності за всіма країнами світу. Доведено, що захворюваність населення на лейкози у різних країнах коливається в досить широкому діапазоні – від 3 до 10 випадків на 100 тис. нас. (1-12 випадків серед чоловічого нас. та 1-11 випадків серед жінок на 100 тис. нас.). За іншими даними, середня частота захворюваності населення в світі становить 13 випадків на 100 тис. нас.. Значне соціальне значення лейкозів обумовлено комплексом факторів, серед яких фатальність розвитку патологічного процесу, особливо серед

дітей, є домінантною. У більшості економічно розвинутих країн світу гострі лейкози вже давно перейшли із категорії фатальних патологій, від яких майже всі пацієнти вмирали. Така ситуація з гострим лейкозом спостерігалась у середині минулого століття. За оцінкою спеціалістів, серед дорослого населення смертність від лейкозів становить 6,0-10,0%, а у ранньому дитячому віці практично 50,0% хворих помирають від злоякісних захворювань лімфоїдної та кровотворної систем. За даними тривалих спостережень науковцями встановлено, що серед населення Північної і Північно-Східної Європи, а також Канади, США та Ізраїлю у структурі гемобластозів перші позиції за кількістю випадків захворювання посідають саме гострі лейкози (29,1%). У більшості європейських країн, а також у Канаді, США, Прибалтиці, Середній Азії найчастіше (від 15,0 до 40,0% усіх випадків лейкозів) діагностується хронічний лімфолейкоз. Здебільшого гострі форми лейкозів спостерігаються серед дитячого контингенту онкологічних хворих, а хронічні – серед дорослих. Цікавим є той факт, що серед дітей найчастіше діагностується лімфобластна форма гострого лейкозу (75,0% хворих молодше 6 років), а 80,0% випадків захворювання на гострі лейкози у дорослих припадає на гострий мієлоїдний лейкоз. Щорічна захворюваність на ці форми лейкозів у світі становить 4 випадки на 100 тис. нас. У структурі дитячих онкологічних патологій гемабластози становлять 46,0-51,0 %. За останніми даними, захворюваність на лейкози у світі становить 3,3–4,7 на 100 тис. дитячого населення віком до 15 років, а у структурі онкогематологічних патологій у дітей питома вага лейкозів дорівнює 70,0-75,0 %, при чому 80,0 % із них складають гострий лімфоїдний лейкоз. Найбільша кількість хворих (40–46 %) остерігається у дітей у віком від 2 до 5 років, із подальшим зниженням кількості хворих віком 7 років і старше. Найнижчі показники захворюваності серед дітей зареєстровані у віковому інтервалі від 10 до 13 років. До 10-13 років хлопчики хворіють на гострі лейкози значно частіше, ніж дівчатка.

За даними НКР України, лейкози стабільно займають перші позиції у структурі захворюваності та смертності населення від злоякісних новоутворень

серед вікової групи до 17 років. Зрозумілим є той факт, що це найбільш соціально важлива група населення будь-якої країни, бо вона формує потенціал держави та суспільства в цілому. Середні показники захворюваності та смертності від лейкозів в Україні становлять 6,05 випадків та 3,2 випадків на 100 тис. нас. відповідно. За даними НКР встановлено, за показником захворюваності найвищі перші позиції займають Вінницька (10,12), Хмельницька (10,07) області, а за показниками смертності – Вінницька (5,91) та Рівненська (5,67) області. В свою чергу, найнижчі середні показники захворюваності та смертності спостерігались в одному й тому самому регіоні, а саме в Одеській області (5,45 та 3,41 відповідно). На жаль, за результатами аналізу даних НКР кількість хворих на лейкози в Україні збільшується. Фахівці відмічають, що за умов війни, політичної й соціально-економічної кризи і, як наслідок, хронічного дефіциту фінансування вітчизняної системи охорони здоров'я, доступність фармацевтичної допомоги, що надається хворим на лейкози в Україні, залишається, на жаль, вкрай низькою. Позитивним виглядає факт поступового зниження даних смертності населення від лейкозів, що є одним із важливих показників ефективності організації онкогематологічної допомоги населенню. Так, смертність населення в Україні зменшилась із 3,6 випадків (стандартизовано за методикою ВООЗ) до 3,23 випадків на 100 тис. нас. у 2020 р. За даними, що зведені до статеві-вікової структури населення України, смертність зменшилась із 5 випадків (2006 р.) до 3,12 вип. (2020 р.) на 100. тис. нас.

За даними ВООЗ, опублікованими в 2020 році, смертність від лейкемії в Марокко сягає значенню 1035 випадків або 0,45% від загальної кількості смертей в країні від різних патологій. Коефіцієнт смертності з урахуванням віку становить 3,03 на 100. тис. нас., що обумовлює 121 місце в світі, яке займає Марокко. Отже, питання моніторингу лейкозів в структурі показників захворюваності та смертності населення від раку є важливим та актуальним.